206 f 633

ПАНЧЕВАЦ.

ЛИСТ ЗА ПРОСВЕТНЕ И МАТЕРИЈАЛНЕ ИНТЕРЕСЕ.

БРОЈ 19. У четвртак, 4. марта 1871. ГОД. III.

„Панчевац“ излази четвртком и недељом. За Аустрију и Угарску стоји на годину 8 фор., — на по године 4 фор., — на четврт године 2 фор. — Рукописи се не враћају натраг. — Уредништво и администрација „Панчевца“ налази се у Спиртиној кући преко пута од успенске цркве. — За огласе плаћа се за ред из петита 7 новч. Осим тога сваки пут 30 новч. штемпларине.

Инв. бр. 612

ТЕЛЕГРАМ.

БЕЛА ЦРКВА, 2. Марта. — Данашњи збор свештенички послао је повереницу администратору патриаршије и журбеницу на цара ради потврде саборских закључења.

Неслога међу источним народима.

„Слога“ је она позната реч, која се код нас обично зло употребљава. Има много људи, који уздишу за слогом због тога, што мисле и тврдо држе, да би онда био народ најсрећнији, кад би сви у свему једнако и мислили и говорили и радили и т. д. Да је то пука немогућност, то човеку, који мисли, мора бити на први мах јасно; а да би то било и од штете по народ, и то је очевидно.

Али да има нешто, у чему сви делови народа могу бити сложни, и то стоји изван сваке сумње. Може ли се н. пр. наћи који Србин, који не би желео, да се српски народ цео ослободи и уједини? То је дакле ствар, у којој су сви Срби сложни, и та је слога на свом месту.

Исто тако слога је међу народима источним у томе, да се сви ослободе испод јарма туђинскога. У име те цељи признаје се солидарност међу њима, утврђује се братство, склапају се свезе пријатељске и у згодним приликама: при састанцима, скупштинама и т. д. уз звучне здравице изливају се узајмице братски осећаји, којих су срца пуна свима.

Али кад се дође до ствари, онда се запну друге жице, и тада се види, да је све братство и пријатељство пређашње оснивано на несолидном темељу, на осећању лабавом, које је породио пролазни тренутак и кога је нестало одмах чим је излапило неискрено усиљено одушевљење. О томе смо се уверили приликом питања о Босни и Херцеговини, које је у последње време јако узрујало штампу источних и других народа. Ми смо о томе питању говорили и наше је мишљење: да Србија не може добити Босне и Херцеговине путем пазара, па смо уједно додали: да бисмо се радовали, кад би Србија одбијање портино узела као повод рату с њом, који би наравно морао донети собом ослобођење свију источних народа испод турскога јарма. Такво решење питања о Босни и Херцеговини учинило нам се као најпробитачније за све народе на истоку и оно се потпуно слаже с начелом солидарности, које треба да влада међу тим народима. Ми се одсудно изразисмо против онаквог решења тога питања, какво „Видов Дан“ препоручује; ми презиремо „српско-турски дуализам“, који би био највећа срамота српском имену; алијанција „српско-турска“ на срамоту српску а на штету осталих народа источних може понићи само у црној души „Видова Дана“. О томе дакле није потребно даље говорити, и сви народи источни могу бити уверени, да би се цео српски народ гнушавао алијанције „српско-турске“ (ма у каквом облику), баш да би ова била и могућа.

Но исто тако одрешито изразисмо се и о томе: да је то политично јеванђеље сваког Србина: слобода и јединство српског народа и да ћемо ми сви оберучке пригрлити свако поштено дело српске владе, којим се иде на то да се народ наш у Босни, Херцеговини и Старој Србији ослободи испод турског јарма и да ћемо са самопожртвовањем принети све што год можемо, само да би се постигла та циљ.

Но шта налазимо овим поводом у новинарству источних сродних нам народа? Код неких хладно ћутање, код многих пакосну завист и отворено непријатељство. Ето вам дакле братства међу источним народима. Бугарима кад проговориш о Старој Србији, као да си им дирнуо у зеницу ока; то је, веле, део земље, који њима припада; не ће да се увиди, да данас на жалост не припада ни њима ни нама, него турским крвопијама, који га на мртво име цеде и убијају. Једини лист бугарски, који и у овоме питању, као и иначе одлично место заузима заступајући начело ослобођења источних народа без обзира на границе, — то је „Слобода“ Каравеловљева, која у Букурешту излази. У осталим њиховим листовима сусретамо се на жалост с таквим назорима о овоме питању, који ни најмање не могу допринети к пријатељском зближењу и споразумљењу између српског и бугарског народа.

Исто је тако и на другој страни с Хрватима. Њихов „Заточник“ ћути. Ми не ћемо његово ћутање да тумачимо, али нам свакако долази немило што он у овоме питању ћути. Остали листови хрватски сви су широм непријатељским духом задахнути према Србима у питању Босне и Херцеговине. „Слога“ виче: „Дрина међа!“ и хтела би Србију да скучи на уски простор између Дрине и Тимока. Кватерникова „Хрватска“ у лудилу своме брише и Србију и не признаје ни српскога народа. О овоме последњем листу кад би хтео човек говорити, морао би се каљати, јер то је измет новинарски, кога би газда пре заслуживао, да буде где год у лудници предмет психиатричких испитивања, него да издаје „орган странке права у Хрвата.“ Догод је троједна краљевина подлога народу мађарском, дотле само непријатељ народни могу желети, да Босна и Херцеговина припадне троједној краљевини, јер то би значило мењати турско господарство с новим опет турским, а то нам може желети само мађаронско-унионистична „Слога.“

Ето тако народи, који носе исти јарам, и који би требало заједнички да се ухвате испод руке да би се ослободили испод туђег јарма, гложе се један с другим због граница, докле ће чије господарство допирати. Бугари не даду Србима Старе Србије, Хрвати не даду Босне и Херцеговине, Грци не даду Бугарима Трачке и Македоније и т. д. Чему то води? Ничему другом, него да ће Турска још јаче и још дуже над свима њима озго јахати. Није заједничка слобода оно за чим теже, него који ће имати што шире границе и што веће господарство. Не радује се један слободи другога, јер хоће један над другим да господари, па му је немило и онда кад се други од туђег господарства ослободи. Ту дакле нема споразумљења, нема братства, ни солидарне радње, и докле год тако траје, не ће бити ни слободе тим народима, јер неспоразумљење њихово служи само на то, да се утврди господство онога, у чијем су јарму сви зајармљени. Такво владање источних народа наводи силом на политику егоизма, која само о својим интересима рачун води и сваком се приликом само на то служи, да што више користи за себе из ње извуче. А онда не ће ни на истоку владати правда и правичност, него лукавство и сила и тада ће бити општа лозинка: Сачувај ме Боже од мојих пријатеља, а од непријатеља ћу се и сам сачувати!

Народна школа у Чехославена.

Слика са прве скупштине чехославенских учитеља.

(Наставак.)

Права и дужности школских савета.

1. Земаљски школски савет стара се о јединству учења и испитује и решава спорне предмете у првој инстанцији.

2. Сремски школски савет врши надзор преко свог надзорника, ког сремско учитељство предлаже, решава о спорним предметима у другој инстанцији и бира помоћне сремске учитеље.

3. Местни школски савет рукује економичком управом школе.

По овоме своди се сав рад земаљског шк. савета на састављање школских књига и руковођење приправничких завода. Остало би му још, да решава о можном неспоразумљењу између општине и учитеља, кога није могао сремски савет изравнати, или да суди о тужбама између сремског савета с једне и општине или учитеља с друге стране. Но важније стоји ствар са школским надзором. Слушао сам многе паметне људе, где се питају, да ли је управо какав надзор потребан. Они веле, да је највиша контрола учитељ сам, јер је он свестан свог позива и зна, да поглавито од њега будућност младог поколења зависи; јер он види, да на њега погледају брижни родитељи и цела земља. То је све врло лепо, али — не иде. Не могу се никако слагати са досадањим начином надзора, где је надзорник на учитеља озго гледао и где је своје субјективне, често криве назоре учитељима силом натуривао. Скупштина је, како мислим, овде прави пут погодила. Она је надзор над школама одузела земаљској влади и дала га једино сремском савету. Овај дакле врши надзор преко сремског надзорника. Одбор се побојао, да ће се такав надзорник, ако му се једино надзирање школа у дужност стави, брзо у бирократу претворити и нашао је за добро, да надзорник буде уједно и учитељ. Овде би се наравно могло бојати, да ће такав надзорник своју школу пренебрећи: том се предупређује тим, што опсег надзорништва не обухвата више но 12—14 места, а толико је лако, ако на то празан четвртак употреби, за три месеца обићи и сопствен разред надзорников не ће под тим ни какве штете трпети. За сваки случај пак придодан му је сремски помоћни учитељ, који би не само њега, но и друге учитеље н. пр. у болести заступао. Тако је доиста у војничкој граници, но да ли је то школи каква успеха донело, није ми познато. Иначе не сумњам, да ће се тај пројект у Чешкој, где тако много савремено изображених учитеља има, извести дати. У осталом најглавнији надзор над школом треба да има општина. Неким учесницима скупштине била је 3. тачка нејасна и искаху, да се изречно каже, да што се тиче педагошке и знанствене чести, да ту општина нема никаква надзора водити; јер, добро рекоше, само интелигенција може решавати, шта и како се има у школи учити. Скупштина је преко тога ћутом прешла.

О броју учебних часова и школских празника. Предлог одборов:

1. Број учебних часова не сме прелазити у I. разр. 16, у II. разр. 20, у III. разр. 22 и у IV. разр. 24 часа.

2. Главни школски празници препашају се с августа и септембра на јул и август.

Овај предлог дао је многим говорницима повода, да се изразе против садањег аустријског школског закона. Кад бисмо се, говорише, држали тог закона, морали би сакупити толико учебних часова, да би дух младежи под таковим дугим и непрекидним напрезањем морао отупити, дух младежи морао би тако изгубити сву упружност и снагу, а посљедица тога била би — да младеж на школу омрзне. Код наших школа, које су тако обилно благословене часовима, знамо добро, да то доиста бива. Напињемо ли сувише душевне силе детета, мора закржљавати, увенути. Из искуства знамо, да је много „пунонадеждно“ дете, које се у својим првим годинама у свим школским предметима одликовало, доцније у већим школама попустило и, што но реч, натрашке пошло, а све због тога, што је у детињству сувише претоварено било. На против опет ђаци мање даровити, који су могли слободније своје детињство проводити, предњаче доцније у

знању и успеху и најдаровитијим својим садруговима. Кад дете, као овде у Чешкој, у народним школама 28 и 32 часа недељно у школи седи, онда не може ту много поправити ни т е л о в е ц б а (гимнастика), ма колико се много упражњавала. Сироте девојчице имају при том још и часове за ручни рад, тако да свега 42 ч а с а у школи седе. Истина, да би се многи родитељи противили таком подрезивању часова, јер, жали Бог, они шаљу децу само за то у школу, да се не морају за њих за то време бринути. Али на те се не треба обзирати. Чеки ће опет рећи, да ће се за тако кратко време тешко моћи чему многом научити. Но бива ли друкче у Америци, Швајцарској, Немачкој? Или је задатак народне школе да се у њима младеж с в е м у ономе научи, што за практични живот треба? Док буде само четир разреда имала, никако: схваћање детиње ту је још јако ограничено, суђење није још самостално, оно нема својстава, да одмах оно практички употреби, чему се учи. Народна школа може само темељ положити, а учитељи имају се за то старити, д а т а ј т е м е љ б у д е ч в р с т.

Али и за саме учитеље преко је нужно, да се број часова умали. Плаћа његова, ако му је подигнемо и на 500 ф., није такова, да би из ње могао све набављати, што је изображеном човеку нужно. Он мора да даје сатове. Придодајте томе још, да мора два триред на недељу по сат и два у цркви појати, што јако мори и што и пр. и у тако напредној општини, као што је моје родно место, још бива, па онда судите, с каквом вољом може тако оптерећен учитељ свој позив вршити. Иначе се захтева од њега, да буде уредан учитељ, а да то буде мора се сваки дан за школу приправљати, а томе свему нужно је нешто празног времена.

Врло савремен говор држао је од аустријске владе збачени учитељ В и т а к. „Хоћу само да напоменем, да су женска деца највећим бројем учебних часова обдарена; суђено им је да у школи седе јутром од 8 до 12, и после подне од 2 до 5, до 6, негде (лети) скоро до 7 сахати. Питам, кад да се сирота девојчица одмори, кад да мисли на израђивање задатака? Или зар није за нежне девојчице исто тако потребно мало скакања, као за мушкарце? Држим, да је право дати им времена, да се потпуно телесно развију, јер само тим начином одгојићемо снажније поколење, и девојке наше подићи ће се опет и као жене и као матере на онај степен развитка и крепости као славне њихове преткиње. Па и дух ће им се оснажити. Знам да ће рећи многа нежна мамица, „ручни рад није тако лак и девојке требају времена, да га науче.“ Имају право, али непрестано седење мори не само тело него и дух. Ваља и великим девојкама допустити да више отпочну и одахну, што се уважањем настроја за шав у наше куће лако постигнути може. С тога предлажем, да женска деца тек у 3. и 4. разреду ручан рад учити почну, и то само за мало часова. Добро би било, кад би се ручни часови међу друге часове ставили. Против тога подићи ће брижне матере и учитељке свој глас, да није можно, да девојке све ручне радње за тако мало сахата уредно науче. Том би се свакако тим дало помоћи, кад би се за девојке, које из школе иступе, једна засебна школа установила, у којој би се само ручан рад неговао, чему би се врло згодно дала придодати наука о домаћности.“

Код сеоских школа, које само један разред имају, одступљено је од предлога одборског у колико је закључено, да у таквим школама број часова не сме 25 прелазити. Предложено је такођер, да се лети школска младеж из природних знаности поучава под ведрим небом, где би учитељ најбољу прилику имао, да говори о растињу, камењу, зверовима и т. д.; но скупштина је тај предлог одбацила.

Беше се такођер један глас подигао, да се у свакој општини имају тако звана забавишта (киндергартни) завести, но скупштина се није на тај предлог осврталa.

(Наставиће се.)

ДОМАЋЕ ВЕСТИ.

(Општинска скупштина.) На ванредној скупштини чланова овд. православне црквене општине, која је 22. пр. м. држана ради бирања нових чланова скупштинских на место оних, који су коцком лишени скупштинарства, скупило се свега 29 бирача (!!!) и том приликом бише изабрани за чланове скупштинске: Антонијев Павле, Бркић Лаза, Драгичевић Никола, Влајић Мита, Јагодић пл. Алекс., Крчадинац Никола, Милошев Ђорђе, Деспотовић Ђорђе, Станисављевић Мита, Станковић Ђорђе, Тодоровић Макса, Угљешин Сава, Васић Мита, Ердељан Ђорђе, Димитријевић Ђорђе, Томић Јевта, Јосимов Павле, Јелачић Никола, Илијић Миша, Тодоров Мита, Живановић Милутин П., Коко Ђорђе, Стефановић Коста, Јовановић П. Васа, Јелачић Јован, Лујански Мита, Ђорђев Ђорђе, Васиљевић Ђорђе, Зенг Стеван, Журжул Тоша, Касапиновић Венијамин, *Ђорђев Коста, Константин Васа*, Венчев Васа, Др. Григоријевић, Бојевић Момир, Ђуришић Коста, Кирјаковић Јован, Поповић Тоша, Радојичић Павле.

(Уковно друштво.) Ово друштво постоји код нас већ од више година. Корист му је тако очевидна, да је сасвим излишно говорити што у препоруку његову. Но на жалост морамо приметити да наш народ у њему врло слабо учествује, јер на 900 чланова Немаца броји то друштво ни пуних 200 чланова Србаља. То је немарност и нехат од стране нашег народа, која се не може довољно наказати. Овакав завод требало би да је оберучке пригрљен, јер он, особито сиротињи, пружа такве користи, какве она ретко где може имати. Због сахране својих мртвих многа се наша сиромашна породица заглиби у дуг, из кога јој је после тешко испливати, а овај јој завод уз незнатан принос од 10 н. у случају смрти пружа знатну потпору од 100 фор. Ово друштво имаће у недељу своју главну годишњу скупштину. Ми не ћемо пропустити, а да читаоцима својима не поднесемо подробнији извештај о раду овога друштва, а према владању већине у том друштву, коју састављају Немци, моћи ћемо дати упутство и мањини, у којој су Срби, како ће се у напредак организовати. За сад толико.

(Ванредна скупштина штедионице.) која је заказана била ради избора једног директора и двојице чланова управљајућег одбора, држана је т. ј. требало је да се држи у прошлу недељу, али се тако мало акционара искупило, да се по закону није могло ни приступити избору. Због тога ће се морати сазвати нова „ванреднија“ скупштина, па ако и та остане мршава, онда ће се морати огласити ваљда каква „најванреднија.“

ДОПИСИ.

Н. Из **Планце.***) — Од како ваш поштовани лист покренусте, никад ни речице из нашег места не добисте; сад се ја латих пера, да вам се и ми једаред јавимо, но напред вам велим, не падајте се добру гласу, јер не ћу вам писати, како свесно у јавном животу напредујемо, не ћу вам писати о брацкој слози и љубави, која би у овом критичком добу у нашој средини требала да је, него ћу вам описати злобу и пакост једног човека, који све те врлине из наше средине гони, постављајући своју корист над општим интересима.

Наша црквена општина у једној од својих седница летос закључи, да сви они, који нормално пенције у цркви не разуму, из певница изиђу, да неби певцима на сметњи били, јер су нам певнице у цркви сасвим мале и узане. То многима не буде право, а особито сину попе. Елем тај поповски син дође у скупштину, коју смо месеца Јануара о. г. држали и интерпелира општину на непристојан начин; зашто му је певницу забранила, и иште да га опет унутра пусти. Председник га лепо опомену на ред и упути га на преписку, коју је он с њиме пре два дана у том погледу водио. На то му поповски син грубијански одговори: „да он с њиме ништа дописивао није“ и пред целом га општином лажом назове. Комисар видећи перед изведе га на поље. Но не прође ни минут сата, ал он груну у седницу, држећи руку испод капута, где је зацело оружје какво имао, а стари поп А. М. за њим и све једнако виче: „Немој синко, не буди луд!“ ал овај са свим јаросно одговори: „макар ме одмах вешали, ја ћу њему (т. ј. председнику) да покажем!“ Силом га изведу на поље, ал поп А. М. нехте за сином отићи, већ се окрену општини и на председника показујући, почне се дерати: „Људи, то је лопов, тај је преварио и Бога и цара и вас ће преварити“ и т. д. Тако је све једнако викао, док и њега на поље не истиснуше. Кад је поп А. могао председнику, који је поштен човек, таке грехове подметути, ваљда неће замерити, ако му ја овде његове истините грехе и саблазни неповедим, да види народ каквог ми вука у јагњећој кожи имамо и да ли је тај достојан, да се христовог тела дотакне а камо ли да службу служи.

*) „Змај“ ће опет да нам завиди на овај допис, али шта знамо? У.

ПОДЛИСТАК „ПАНЧЕВЦА“.

Жена — да вас бог сачува.

Црта из друштвеног живота.

Написао Ђена Павловић.

(Наставак.)

Тодоровић се сав уздрхта. За њега беше ово нешто необично, да му поджупан пружи руку, када је већ тако јако навикнут на хладне дочеке. Као кроз неку маглу сети се некадањег пријатеља, са киме је по шуми вадио јаја из тичијих гњезда . . . после га се добро сети, али као сиромашан, утучен човек не имађаше смелости, да му пријатељски одговори:

— Познајем вас, благородни господине, рече му.

— А, каки благородни господине, повиче поджупан. Пријатељство нема сталежа. Ја сам твој Јаша, са киме си ти тице хватао по шуми.

Тодоровић се горко насмеши.

— Али ти си ми боловао, како ми се чини? питаше га Јаша.

— Јесам. Свакако сам боловао

— А шта ради лепа Анђа? Је ли још онако несташна?

Поджупан сигурно не знађаше за бедно стање Тодоровићево.

Тодоровић му рече:

— Ако је по вољи, пријатељу, и до мене се потрудите, моја ће се жена јако радовати. Ви се из детињства познајете. Ала је то давно било! . . .

— Богме давно. Млого сам се трудио, да јој срце задобијем, е али ти си срећнији био. Имаш ли породице?

— Две кћери.

— Е, ајдемо, рече Јаша, узевши испод руке Тодоровића; радознао сам, хоће ли ме госпођа упознати.

Старија ћерка Тодоровићева беше баш чистила кујну, а госпођа прала неке гараве судове, када Тодоровић са поджупаном у једну од сиромашних одаја уђе. Овај беше јако изненађен. Не могаше да верује очима, да је то онај богати Тодоровић, муж Маринковићеве ћерке, да је ова жалосна кућа стан некад богатих људи. Кад га Тодоровић уведе, поджупан и нехотице уздане. Госпођа опере руке, збаци масну плаветну кецељу, за тим рече Нани, да се мало оправи и после уђе.

— Како сте, драга госпођо, насмеши се гост, не хотећи се издати.

Она, као обично, мало порумени и дуго гледаше непознатог човека. После, као кроз сан, дођоше јој пред очи слике из срећних дана, очина кућа, они познаници — и она га се сети, ал у тај мах не могаше, а да се не заплаче.

— Ах, за бога, господине Воларићу! рече она и више ништа.

— Да, да, ја сам, рече он, ваш несуђеник.

А за тим разумевши значај госпођиних суза и Тодоровићева тужна погледа, запита:

— Али како то . . . да ви . . . тако . . .

Госпођа не могаше од суза да говори.

— Мој Јашо, мене је четрдесет осма година убила, рече Тодоровић промукло. А за тим сам боловао седам година, увалио се у дуг, па сада је ова колиба све моје добро. Дабогме. Тако је то.

— Али како живиш? Имаш ли кака звања?

— Како живим? Видео си ме: писар сам. Сваки покушај, да до чега дођем узалудан је. Прво: сиромах сам, друго: Србин сам. А ти знадеш, да они воле гледати Србина у невољи и да га виде где умире од глади, не би му пружили комад хлеба.

— Не брини се, рече му Воларић. За најкраће време опростићеш се беде. Али, море, како да се до сад на мене обратио ниси?

— Веруј, пријатељу, мени је црн цео свет. Мисли су ми скучене. Ја се никада сетио не бих, да смо се ми у детињству познавали.

— Тако је. По имену ни ја. Али чим ти спазих црте, отуд ми одмах и твоје име на ум дође.

Ова посета Воларићева беше одиста зрак лепше будућности по ову сироту породицу. За кратко време тек прошесе се на један пут глас по варошици, да ће стари бележник збачен да буде, јер му уђоше у траг његова газдовања, којим је и стекао оно силно добро, и да ће се ово место попунити сиротим Тодоровићем.

Тако и би: Тодоровић поста за кратко време бележником ове варошице и за неколико месеци поче из круга ове породице нестајати трага од оне непрестане сете. Са престанком старе невоље, просте сиротиње, сијну нека ведрост и Тодоровић могаше рећи, да није најнесретнији човек, јер имађаше изгледа за неколико година, да ће му се стање са свим поправити.

Па да ли се то збило, поред тако лепа изгледа?

Има тренутака, има примера у животу, када и најсвеснији човек постаје сујевером. Он знаде позив човека и живота, знаде средства, којима се до цели живота долази и по томе иде напред, сигурно, и не мисли о злом изласку — и опет пропада! Једаред, двапут и више пута прође крај свег свесног понашања несретно и каже: то је ванредан случај ил ако је богомољац: тако је Бог хтео. Али после, када свугде пропада, поред свака ваљана корака, он помишља: заклело се небо и земља против мене? Да ме није ко проклео? . . .

Тодоровићева породица у највећој својој нужди одржала беше своје достојанство. Беше доба, када се сиромашна кућа кроз неколико дана сувим хлебом хранила, али да би за ото другима на терет одлазила била — о томе не беше ни речи. То се многима у варошици не допадаше, па онда обично овако говораху госпе:

— Али зашто није понизна (госпођа Анђа), кад је већ сирота. Зашто не дође да моли, па ја бих јој из свег срца дала, кад лебац, кад брашна . . . Али то вам је и сад бесно, мисли да и сад живи покојни Маринковић . . .

(Наставиће се.)

Од како је попом у нашој општини, никад није миран био; ил је целу општину ил појединог заједао; он данас у целом селу пријатеља нема, сви га се гнушавају, сви га презиру. Док је пређашњих година мало кредита имао, проневерио је општини до 50 мерова чиста жита, што су људи цркви поклонили, и сав готов новац затаји, што га цркви о свом крсном имену подарише; општина га тужи и код отворених прозора и врата би му пресуда публикова, да је заиста крив. И сребрно кандило украо је испред христова распетија у цркви и од лима друго направио, а кад комесија дође, два му општинара украдено сребрно кандило у орману његову нађоше, није га још био претопио. Ти општинари су и данас живи. То су му недела што их на светим стварма почини. Да видимо, шта је и како је с друге стране радио. Кад је општина општинску кућу правила, а он ноћу, кад сви ради свој кућама па одмор оду, преко зида пређе, кућа му је одмах уз општинску кућу и све је дупле даске у своју авлију пребацио; поп те даске није крао, но само су му у тај мах требале, па их узео, да их више никад не врати. Пре годину дана ухвате синатори једног граничара у потрици и док потрицу не плати, задрже му кола пред општинском кућом, а поп једно јутро урани и мислећи да у стражари никог нема, дође до кола и стаде левче с кола скидати; у једанпут га синатор, који је у стражари прекривен био запита: шта радите то попо? Та ево, одговори, скидам левче, погубио слуга с мојих кола, па сам хтео за данас да се послужим. Те једва га синатор обавести, да се неузимају левче у 4 сата у јутру испред општинске куће у зајам, већ кад сване и то од својих комшија. — Од тутора црквена узајмио 60 ф. а. вр. и кад се овај мењао, и новце попунити хтео, заиска 60 ф. по оп му одговори да незна ни за какав новац, а кад га тутор тужи и до заклетве дође, призна 60 ф. и тако је 3 месеца по 20 ф. „Abzug“ имао. Сад му више нико у зајам не даје, но сад од жена сирце на силу отима, гуске и патке од жена проси; а жене сад чим поп А. М. сокаком виде, одмах ћурке, патке и гуске у авлију терају, боје га се као каквог турског низама или башибозука. А нећу ни да спомињем, како је пред кирицијаше из Вршца с вином идуће изишао и наговарао, да му иза села источе један аков вина, а за тај аков нек насну воде у буре. Кирицијаши чудећи се приповедају у селу свима, чему их поп учи и нашто их наводи. То су дела поп А. М.; још бих вам могао толико набројати, али доста је за сад. Председник је већ предао тужбу криминалном суду, где ће сатисфакцију добити. А ово сам зато на видик изнео да види публика, какав је поп А. М. који се поред толиких својих недела усудио поштена човека јавно напасти и лоповом назвати.

О другом каквом човеку, који би тако што чинио као наш поп А. М., не бих ни речице износио на јавност, јер сваки други својим манама с а м о с е б и наудити може. Један свештеник пак, који хоће да је слуга олтара божјег, особито на селу, има такав положај у народу, да његово понашање и цео живот његов не може остати без утицаја на општину и народ, у коме живи, те због тога излије се с њега благослов или отров на целу општину. Шта се е нашег поп А. М. излива на општину нашу, види се из горњих факта. Ту дакле остати равнодушан значило би огрешити се о напредак народни. С тога и изнесох ово на јавност. (Ми не можемо узети на себе одговорност за ствари наведене у овом допису. У.)

Из **Руме**. — Мислио сам да ће други који вештији на перу описати неке догађаје, који се код нас за ово време догодише а за које држим да су јавности вредне; но пошто то други не учинише, то ћу их ја како знам нашој читајућој публици сприопштити.

Има томе више времена, како је парох Лазар Циковац умрио; његова парохија данас нема свог свештеника, и још дуго неће га имати ако овако дуго устраје. Узрок је томе неслога од стране грађанства и самог нашег свештенства. Решкрипт од 10. Августа 1868. редукује број свештенства у сваком месту где становништво своје свештенике довољно материјално неможе да снабде. Таково је место и наша Рума. Дојако беху три цркве са три парохије; али би по смрти једног пароха по закону имала редукција наступити, како је томе случај смрти поменутог пароха исту ускорио. Но сад је тек настало доба, да се види слога нашег грађанства, да се покаже, колика је свест о својој самоуправи нашим људма завладала.

У опште парохијани желе, не осврћући се на закон и редукцију, да своју цркву затворену невиде, желе да свог пароха имају. Но по самом положају кад би се закон у обзир узео, удова парохија не може без пароха остати, него коцка свакојако пада, да се св. вазнесенска црква затвори, или ако не то, оно би морале обе цркве једног пароха имати, у којима би се напземце служити морало. Тако данас ствари о црквама и свештеницима код нас постоје, али тиме рекли бисмо — несу духови св. вазнесенске парохије задовољни, што им се у цркви сваке друге недеље служи, и што у сваком погледу стоји да им се црква затворити може. То довољно доказује догађај о Богојављењу где су понајвише тежаци св. вази. цркве, сигурно напутком какве мудре главе без свог свештеника (јер је овај у удовој парохији чиподејствовао) код крста на водоосвећење очекивали, те несу нашли за добро, да у којој својој цркви при богослужењу присуствују. Па шта више, да не би на духовној храни огладнели, да не би нико рекао, да св. вази. црква без богојављења беше, ти исти парохијани после општег освећења водице — ударише у сва звона, грунуше у све топове у знак, да се и после водоосвећења литургија — ма ова и у дванаест сахати била — служити може. Овај је појав доиста знак грубе свести о својој самоуправи, кога су, нећу да рекнем сви парохијани св. вази. цркве, али зацело неколико коловођа којима за леђи прикривен њихов свештеник стоји — произвели. Али тако је од вајкада у нас, да докле с једне стране родољуби отворено ведрим лицем на благо свога народа раде, дотле заборављени синови по буџаци нечисте планове кују и неки пркос — уобичајени запат терају. Но време је најбољи јемац, видећемо докле ће и хоће ли сустати.

Међу тим као да је и свештеницима овај општи хаос добро дошао. Слабо се обзиру на правду, и ако се може само, да се до каквог шићара дође, не изоставља се никакво сретство да се што прискрби. Тако н. пр. за покојника једног у удовој парохији ваљало је да свештеник по закону забадава чиподејствује. Онај који би имао укоп обавити, неје био доколан јер неје у месту био; други који га је имао заступати неће бадава него иште пет фор. за укоп, и управо несмо при исплати присутни били да знамо колико је добио, али то знамо, да је се дао дуго на дужност молити, да је изврши. Ако свештеници немају међусобне симпатије, да један другог у нужди заступи, онда не би смео један удалити се на страну рад економије, још мање би други смео гулити народ кад му овај неје крив.

Ми се надамо да ће честита наша општина знати и хтети свакоме злу на пут стати, надамо се, да ће и сваки ред у црквено-просветним одношајима на опште благостање управити, јер јој сваку вољу и заузимање што је и приликом остваривања читаонице показала — познајемо.

Ч. П. **Јарковац**, 28. фебруара. — Наш врли родољуб г. Јаша Векецки и овом приликом не пропусти указати своме месту и школи народној своје добротворство, већ се претплати и на лист „Домаћи Лекар“, лист, који је заиста у пуној мери уважења достојан, јер све што је у њему, клони се на одржање највеће драгоцености: живота човечијег. И подари га нашој школи с овом жељом: да га учитељи ученицима често читају и тумаче и по напутку младеж школску упућују.

С тога му изричемо ево јавну благодарност!

Како су и сама наша господа покретачи тога по наш народ добро дошлога али и преко нужног дела, а на име: доктори: гг. Пејчић и Ненадовић искрену жељу у своме огласу изјавили, а та је: да како у најбољој и богатијој кући тако и у најмањој и сиромашнијој колебици њихов „Домаћи Лекар“ уточишта нађе, придодавши му још и тако ниску цену, — заиста благородне су то жеље, — а још племенитија дела, којима тежите, Господо, нашем убатаљеном народу, особито простом помоћи, који се за своје, па и своје дечице здравље много мање брине, него за здравље своје стоке. — Ту би требали бар они сви наши сељани који нешто учише и читати знају, да оберучке тај по своје и породице им здравље полезан лист да пригрле; да читају, и њим се користе.

Али жалиboже! мало ће их бити, који ће се претплатити на њ, јер још до свести дошли несу, да уму цепити оно, што паметни и свесни људи за опстанак свога народа пишу и говоре.

С тога им тако и иде! колико дана у месецу, толико самртника.

Дозволите ми г. уредниче још мало простора у вашем штованом листу да у тој ствари моје назоре на видело ставим, а ти су: да се наше црквено-школске поглавице које су од чести позвате на том да делају, са својима учитељима једном споразуму, па ако је нужде и код власти израде, да се „јавна предавања“ установе, где би покрај многих других по наш народ цели сходних предмета и потреба — и „Домаћи Лекар“ који је заиста скупоценија потреба од свију других — могао се уредно сваких 14 дана у школи народу читати и тумачити. И тако мислим, да би та покренута племенита идеа наших српских доктора и у простом нашем народу најбољим плодом уродила.

—в— **Перлез**, 26. Фебруара. — Читаоцима штованог „Панчевца“ биће познато, да су наша оба учитеља позив учинили, у ком позваше родитеље, родбину и браћу учитеље из околине да учествују на проби учитељског вежбања у начину предавања.

Како се то збило, то ево: наши учитељи позив учинише, и тек онда сатнији јавише да ће тог дана пробе са ученицима држати. Господин сатник, тим увређен што дозволу од њега не искаше, позив уништи и рече: „то не сме бити, митинг никакав у крајини не сме се држати.“ Учитељи клонуше, и тако самовољом г. сатника би ствар осујећена, и они који са стране дођоше узалуд пут учинише. Толико читаоцима за оцену написах.

А господина сатника бисмо замолили, да један пут престане своју вољу над школом терати, јер ко против просвете иде, тај се данас бележи у свету именом, којим се ни најмање подичити не може. Ми знамо да данашње доба иште да нам се учитељи састају, и један другог у предавању исправљају; код свију оних народа који су сретни, да су до бољег напретка дошли, видимо да учитељи држе честе састанке, на којима се договарају, како би свој народ још до већег напретка довели, па од куда г. сатнику та сумња, да се у нашој основној школи вежбање „митингом“ назвати може? Та то је бар чиста и невина ствар: вежбања са малом од 7—12. године децом држати; него бисмо молили опога, ко може и ко би требао, нека шапне господину сатнику штогод на уво.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

ТЕЛЕГРАМ.

ПЕШТА, 3. марта. — Цена како храни тако и свима производима пада. Иностране пијаце јако претоварене. Овде се купци уздржавају. Ш е н и ц а 83 ф. ф. 5·70, пролетна ф. 5.37, октобар ф. 5·—. К у к у р у з мај ф. 3·—. З о б ф. 2·20, пролетна ф. 2·12. — М а с т доњоземска ф. 35, овдашња ф. 37. — Време пролетно.

К предлогу г. М. П. Живановића.

У бр. 16. овога листа изнео је г. Живановић на јавност свој предлог: „о оснивању трговачке задруге за велетрштво.“

Г. Живановић учинио је то без сумње с том похвалном намером, да би предлог његов допрло у трговачке кругове и да би се тако важан предмет, пре него што би се почело на његовом остварењу радити, са свију страна беспристрасно осветлио.

У то име приступамо и ми к предлогу г. Живановића. Замисао, која је у том предлогу, заиста је врло огромна и заслужује особиту пажњу свију мисленика и практичних људи, којима је код нас стало до општег напретка народне привреде.

Цела је истина да је индустрија код нас још у повоју и да ће је знање и капитал подићи на ноге. Али знање и капитал јесу тековине, које се тек временом постизавају и за које су потребни трудови од неколико генерација. До тог доба упућен је народ, да подмирује потребе своје производима туђе индустрије. У колико ове потребе све шири и шири круг заузимале буду, и интензивно све неодољивије постану, у толико ће већа навала наступити од стране народа на иностранн индустријски трг и овај ће се гојити експлоатацијом наше капиталне снаге, која код нас засад проистиче скоро искључиво из производа сировина.

Код нас фактично постоји данас таково стање. Ми данас у светски обрт добара турамо скоро само производе земље, да за новац, који у тој размени добијемо, купимо производе индустријске (рукоделске, фабричне и т. д.) који су нам или неопходно за живот потребни, или служе угодности, луксусу и т. д. Кад уђемо где год у кућу код нас, ми се сусретамо само са таким стварима, које нису код нас рађене, него све на страни; најпростија оруђа, којима се служимо, хаљине, које носимо и т. д., све је то рађено на страни, а купљено великом већином за онај новац, што смо га добили за жито, зоб, јечам, кукуруз, вино и т. д. Често пак бива и то, да ми и своје рођено жито, вино и т. д., пошто је стотину руку прешло, у облику прерађеном а по прескупе новце натраг купујемо, јер ми н е у м е м о ништа да урадимо „фино, лепо, укусно,“ и чини нам се, да је оно, што се „горе,“ уради „најфиније, најлепше, и најукусније.“

Тако ми се служимо туђом индустријом, почем своје немамо, а она се служи нама као добром муштеријом, која јој својим новцем помаже богатити се и усавршавати се.

То стање произведено је код нас услед политичких неприлика, које неколико векова нису дале нашем народу маха да се слободно развија. Оно се и данас подржава подредним положајем нашег народа у овој држави. Ми то стање нисмо кадри променити обноћ. Ми још за дуго не можемо створити своје индустрије, јер за то немамо ни из далека довољно радне и капиталне снаге, немамо довољно знања ни капитала. На томе дакле треба неуморно радити, да се што више знања и што више капитала нагомила у нашем народу, али под знањем не разумемо овде оно пусто учењачко знање, које ни мало не стоји у свези са животом људским и са друштеним потребама, те према томе постоји само „себе ради“ а нема никаке користи за практичан живот, него знање, које се да корисно применити на рад људски те доноси плодове своје увећањем материјалног благостања, дакле знање реално, познавање природних закона и примена њихова на производство и индустрију.

Но докле тога не буде, ваља нам се разумно наћи и у садашњем стању поред околности, које сада фактично владају. Како ћемо у оскудици своје индустрије, а поред оволиких потреба у индустријским производима, удесити равнотежу своје народне привреде и извући за себе што више користи из стања ствари, које сада постоји?

Како смо досад стајали у том питању, то знамо врло добро. Туђа индустрија упијала нам је нашу капиталну снагу и тиме нам наносила грдну штету. Ми без туђе индустрије не можемо бити, али можемо отклонити ону грдну штету коју нам она наноси не толико сама со-

бом, колико посредовањем између нас потрошника и ње.

Да би се дакле штета, коју нам туђа индустрија наноси, уклонила, ваља се постарати за начин и средство, којим ће се свако страно посредовање између нас и индустрије истиснути.

То је језгра предлога г. Живановића.

Ми ћемо предлог његов још даље развити.

(Свршиће се.)

Белешке.

— **Сисачка штедионица** имала је у прошлој години овај обрт: Имаовина 30 децембра 1870: готовина ф. 923·11; позајмљено ф. 19.802·—; посуђено ф. 2.839·70; у меницама ф. 64·520·—; у покућству ф. 1.165·32; накнада трошкова ф. 155·—; папири ф. 14·415·—; камате од папира ф. 437·59, дакле свега ф. 104.257·63. — Пасива 30. децембар 1870: деоничка главница ф. 25.000·—; уложени капитали ф. 68.888·15; позајмљено ф. 211·01; посуђено ф. 17·46; есконт меница ф. 805·01; разделак ф. 134·—; биљеговина ф. 7·92; ресервни фонд ф. 2·12; веровници 7.724·50; чиста добит ф. 1.257·58; свега дакле фор. 104.257·63.

— **Новосадска штедионица** имала је у јануару ов. г. овај обрт: Примање: остатак из децембра 1870 ф. 51.317·56; улози ф. 112.268·38; повраћени зајмови ф. 4.369·—; повраћене ваћевине ф. 19.477·—; повраћени есконат ф. 52.200. — Камате од зајмова ф. 2·303·89; камата од ваћевине ф. 139·30; камата од есконта ф. 1.198·93; ревизије ф. 1.215·57; накнадна камата ф. 331·45; пренис акција ф. 7·—; осигурање ф. 44·11; разни приходи ф. 6·—; свега: ф. 244.878·28. — Издавање: враћени улози ф. 39·705·51; интереси на улоге ф. 2.984·30; зајмови ф. 5.297·—; ваћевина на ефекте 10.777·—; есконат ф. 62·945·—; трошкови ф. 527·25: плате ф. 316.65; кирија ф. 150·—; интереси ф. 41·10; осигурање од ватре ф. 56·95; папири ф. 30.300; уложено код кредитних завода фор. 10·000; угарска општа кредитна банка у Пешти фор. 17·34; остатак за 1. фебруар т. г. ф. 81.763·18; свега: ф. 244.878·28.

— Српска влада ради на новом поштанском уговору с Аустро-Угарском.

— Акцијско друштво за трговину с вином у Новоме Саду дели од 1. маја т. г. 12 фор. дивиденде по акцији.

ТЕЧАЈ БЕЧКЕ БЕРЗЕ

од 2. марта 1871.

Државни дуг у банкама . .	фор.	58·25
„ „ „ сребру . .	„	67·90
Државни зајам од 1860 . .	„	95·75
Акције народне банке . . .	„	725·—
„ кред. завода . . .	„	258·80
Лондон	„	124·90
Сребро	„	122·65
Дукати	„	5·86
20 франака	„	9·94

Ред пловидбе.

Од Панчева за Градиште, на Базјаш: суботом понедеоником и четвртком у зору.

Од Београда за Шабац: недељом, уторником и четвртком по доласку прве местне лађе земунске.

Од Сегедина за Земун: средом и суботом у јутру.

Од Земуна за Сегедин: недељом и четвр. у подне.

Од Брчке за Шабац и Београд, на аустријску Митровицу, четвртком са зором.

Од Шанца за Београд, уторником и суботом у 6 час. у јутру, а четврт. по доласку лађе из Брчке.

Од Београда за Градиште, на Панчево и Базијаш, и пристајући код свију српских станица, понедеоником, средом и петком у јутру, по доласку прве местне лађе земунске.

Од Београда за Оршаву, у свези са лађама на доњем Дунаву, и пристајући код Панчева, Базијаша и свију српских станица, понедеоником у јутру, по доласку прве местне лађе земунске.

Од Оршаве за Београд, пристајући код Базијаша, Панчева и свију српских станица и у свези са лађама, што плове до Шанца и Брчке, уторником са зором.

Од Градишта за Београд, пристајући код Базијаша, Панчева и свију српских станица, утори. по доласку лађе из Оршаве, а четврт. и суб. у 6 час. у јутру.

Од Београда за Шабац и Брчку, пристајући код аустр. Митровице, средом у јутру, по доласку прве местне лађе земунске.

Од Београда за Шабац, понедеон. средом и петком по доласку прве местне лађе земунске.

Од Пеште за Земун и Београд: сваког дана осим четвртка у $6^1/_2$ часа у јутру.

Од Панчева за Оршаву Четвртком у јутру.

Од Земуна за Пешту: сваког дана осим петка у 7 час. у јутру.

Од Оршаве за Пешту Петком у 5 часова у јутру.

СТАЊЕ ВОДЕ.

На Дунаву у уторак	15′	1″	6‴	над 0′
„ „ „ среду	15′	3″	0‴	„
На Тамишу „ уторак	10′	6″	—	—
„ „ „ среду	10′	9″	—	—

Политичне новости.

— Како су умукли гласови са бојнога поља, политичне новости бивају све мршавије и једино се око тога врзу, како ће Немачка што свечаније прославити победе своје и како ће с друге стране Француска што лакше и што пре покрпити невољу своју. Међу тим у Француској се све већма гомилају унутрашњи немири, међу којима је најопаснија буна раденика, која је ових дана букнула у Белвиљу и Монмартру, предграђама париским. Буна је ова угушена војницима и топовима.

— Говори се да ће Жил Фавро одступити после коначног уговора мира. Гамбета је обнародовао све своје депеше, говоре и брошире о рату.

— У народној скупштини француској саветују се о томе, где ће бити седиште скупштини. Тјер је за Версаљ, многи за Бордо, Орлеан и Фонтенбло.

— Наполеон мали протестовао је против закључења скупштине, којим се он збаца са престола, почем он налази да је то закључење неправично и незаконито, па вели да ће се он само пред плебисцитом као слободном изјавом народне воље поклонити.

— Аустријски Немци с оне стране Литаве приређују части и весеља у славу победама немачким. Ми им ни мало не замерамо, шта више желимо да им се топле жеље њихове што пре испуне. Али замерамо влади, што исто тако није равнодушна и према изјавама симпатија словенских народа.

— И у Швајцарској приређују тамошњи Немци части у славу победама немачким, али тамо не пролазе баш тако олако. Тако је ових дана у Цириху због тога била права побуна, јер је народ устао против светковача, те је неколико и мртвих пало.

— Далматински заступници на рајхсрату били су у понедеоник у посебној аудијенцији код цара. Земаљски заступник Љубиша поздрави цара српским језиком у име земље и њезиних заступника, и замоли да се закон о грађењу далматинске железнице из економских и политичких разлога за развитак земље као и у интересу монархије предложи рајхсрату још за овога заседања. Цар је одговорио да ће се то учинити.

— У угарском сабору од 25. пр. м. предложио је наш народни посланик др. Стеван Павловић, да се државна припомоћ Новосадској гимназији, коју је финанцијски одбор утврдио на 8000 фор., повиси на 9744 фор. Њега су у томе потпомагали: др. Ника Максимовић, нар. посланик Сомборски и романски посланици: Ходош, Бабеш и Станеску и крајњи левичар Мађар Ирањи, но при гласању пропао је Павловићев предлог а усвојен је онај финанцијског одбора.

Српско народно позориште

у ПАНЧЕВУ.

У четвртак 4. марта: **„Женски рат.“** Шаљива игра у 3 радње, од Е. Скриба, с немачког превео Лазар Телечки.

У суботу 6. марта први пут: **„Марија Стуартова.“** Трагедија у 5 радња, од Фр. Шилера, превео С. Д. К.

Позив.

На позив потписанога одбора од јануара 1865. скупљено бијаше 6.378 фор. 12 нов. прилога (с каматама) за издавање књига покојнога Вука Ст. Караџића, те је издато на свијет пет књига т. ј. 1.) „Приправа за историју свега свијета“. 2.) Пета књига „Српскијех народнијех пјесама“. 3.) „Српске народне пјесме из Херцеговине (женске)“. 4.) „Живот и обичаји народа српскога“. 5.) Друго повећано издање „Српскијех народнијех приповиједака“, а 6.) књига „Њемачко-српски рјечник“ налази се ево сада под штампом.

Од примљене своте потрошено је на издавање поменутијех пет књига 4.854 фор. 76 нов., а преостаје још на располагање 1.523 фор. 36 нов. и једна државна обвезница у номиналној вриједности од 500 форината, што ће једва дотећи за штампу овога рјечника.

Пошто ће тиме ова заклада скоро исцрпљена бити, па ће издавање још некојијех рукописа и прештампавање старијех књига Вуковијех опет запети морати, ако не буде даље потпоре у то име: с тога умољава овај одбор све родољубе, којима је стало до толи потребнога издавања књижевне заоставштине славнога Вука, да обилнијем прилозима одбор у стање поставе, да он узмогне с досадашњијем краснијем успјехом и надаље вршити племенити задатак свој.

Ко у то име још какав прилог жртвовати жели, нека се тиме пожури, и дотичну готовину пошаље најдаље до конца априла о. г. на банкијерску кућу: S. G. Sina у Беч (Hohermarkt) и нека обавијести о том овај одбор. А концем априла закључиће одбор сасвим скупљање прилога у ово име, те ће штампати на концу поменутога „Њемачко-српскога рјечника“ имена и прилоге свијех даровника, који су се одазвали позиву одбора овога.

Они пак даровници, који су прилоге обећали, али их још положили нијесу, нека изволе такове до истога рока положити, иначе би морао одбор ту околност у реченом именику не само назначити, него и дотичне недвојбене дугове законитим путем за овај фонд истјерати.

У Бечу 14/28. фебруара 1871.

Ст. Петаковић
тајник одбора.

Утјешеновић.
Миклошић.

ПОЗИВ

НА

„Пчеларски лист“

Да је пчеларство једна од асновитији струка у свестручној домаћој привреди, то се рекао би признати мора. — Ко познаје пчелу, њен труд и рад, њен сладки и скупоцени производ мед и восак, њену наплату а о малом труду и трошку, тај ће пчеларство за прву струку у домаћој привреди држати, тај ће пчеларство неговати, завештаће да му и потомство пчелу негује; — које и бива у нас, јер у којој су нашој кући дедови наши пчелу неговали, то и синови је као аманет поштују и данас негују.

Вишегодишње неговање ове струке пчеларства, приволело ме је и побудило похренути „Пчеларски Лист“: како би се у тој асновитој струци, у нашем за пчелу богатом пределу боље усавршили, пчелу и њен рад проматрајући познали, оценили, и од њена рада сигурнију асну добијали, једном речју: како би у великом колу уметнички пчеларство водити поучили се.

Кад узмемо како се у горњим немачким пределима пчеларство негује, где нема овака беричетиа предела као у нас, где се кошнице не роје као у нас, како се тамо књиге поучне и новине пчеларске издају, друштва склапају, и о бољем руковођењу пчеларства саветују, онда и ми у нашем благословеном по пчелу пределу струку пчеларства унапредити, користи наше ради за нужно држимо.

Ми имамо новина — политичких листова у лепом броју, и то је лепо и похвално, но ваљало би нам се мало обазрети и потребу увидити за новине и листове, кои ће стручну економију домаћу привреду у народу заступати; јер без овог поља ни политично поље народу процвасти неможе. Кад се има лакше се и уме!

Лист ће излазити месечно у половини сваког месеца у виду „Српска народна школа,“ и цена је годишња 2 фор. а. вр. предплата је полгодишња најмања. Скупитељи добијају на 8 бр. један. Умољавају се и скупитељи и предплатници посебни да се с предплатом пожуре, како би се лист наступајућег пролећа при почетном раду пчела покренути могао.

Ако се љубитељи пчеларства у лепом броју пријаве лист ће се и удвојити моћи у месецу.

Умољавају се сва сл. уредништва наших и славенских листова да овај позив у својим листовима печатати изволе.

Предплата се шаље на подписаног.

У Срб. Неузини 1. фебр. 1871.

Стефан Болманац
парох.

Zu Szerb Neuzina
pr. Gross Becskerek
in Banat.

ОГЛАСИ.

Мануфактурна трговина

ПЕРЕ ШИБУЛА У ВЕЛИКОЈ КИКИНДИ

потребује једног од старијих и искуснијих помоћника.

(1—3)

Кречни камен

Ко хоће да купи, нек се обрати на Уроша Кнежевића чиновника у Београду. За солидност и квалитет он ће гарантирати сваком. Цена је најјефтинија од свију и увек даје 2 фор. ниже од хвата но што остали продају. Ко неверује у квалитет и меру нек сам бира. *)

ДРУШТВО.

(2—3)

*) Уверени будући о солидности овога друштва препоручујемо га свима нашим кречарима и иначе свакоме коме је од потребе кречни камен. У.

Зејтин од маслине

(OLIVEN OEL.)

Знаменити и најфинији за јело и сваку потребу, који је капљао из најблагородније маслине, и тако је фини као сваки бадемски (mandel oel) добива се у великим флашама по ф. 1.70 флаша у првом замунском стоваришту Константина Петровића петроварадинска главна улица број 39.

Будући да притјажатељ поменутог стовариштa своје зејтине не купује у Трсту, но изкључиво само у оним пределима и то лично где такови најфинији произилази, као обште позната места Ница Лука Ливорно и Генуа, истом стовариштy је ово дана најфинији зетин из такови предела овамо приспео; поседатељ стовариштa јамчи да је роба изврсна чиста к томе ничим не мешана но природна, јербо је особно купује, и то само код спахија а у присуствију његовом од најфиније маслине оточено и одма у бурад ливено. Ако неби исти зејтин овој обзнани одговорио, или се купцу неби допао, то је поменуто стовариште приправио робе натраг примити а новце повратити.

Исти је зејтин и од сами лекара (доктора) као и од лекарника (апотекара) припознат ради његове доброте и чистоће. Зато га и у свим струкама употрељавају, а такођер и велики број породица и гостионица за јело јербо су се осведочили не само о доброти и чистоћи, но и користи таковог зејтина.

Купци од 25 флаша ф. 1.60 са сандуком поставно на земунску паробродску станицу. 3—3

Одговорни уредник **Јован Павловић.**

Брзотиском **Јовановића и Павловића.**